



УДК [378.018.43:811.111'36-047.22]:004.9-057.87
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2024-107-6>

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Кондратьєва Олена Михайлівна,
кандидатка педагогічних наук, старша викладачка
кафедри іноземних мов і методики викладання
Бердянський державний педагогічний університет
kondratievaelena84@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0004-5338-3524>

Формування граматичної компетентності є невід'ємною складовою іншомовної підготовки та має вирішальне значення у професійній діяльності. Важливими для випускників спеціальності 015.39 «Професійна освіта. Цифрові технології» є навички міжкультурної комунікації задля забезпечення уникнення непорозумінь у контексті сприйняття та обміну інформацією соціокультурного значення. Формування граматичної компетентності є складовою розвитку гармонійної, освіченої особистості. Метою дослідження було визначити особливості формування граматичної компетентності у процесі освітньої підготовки майбутніх фахівців з цифрових технологій. У статті проаналізовано застосування дискусійних та симуляційних методів упродовж вивчення дисципліни «Англійська мова (за професійним спрямуванням)». Наведено приклади застосування цих методів у контексті комунікативного підходу, де акцентовано увагу на використанні мови у професійно-орієнтованих ситуаціях, що сприяє більш ефективному залученню студентів у процес формування граматичних навичок. Розглянуто застосування інтерактивних платформ під час самостійної роботи студентів та наведено практичні завдання, які були використані для формування граматичних навичок студентів. У дослідженні також аналізується роль сучасних технологій, які надають студентам додаткові можливості для формування практичних граматичних навичок та самостійної роботи. Зазначено, що індивідуальний підхід до кожного студента та створення комфортного освітнього онлайн-середовища сприяє ефективному формуванню граматичної компетентності. Наведено переваги використання освітнього онлайн-середовища, а саме можливість індивідуалізації навчання, доступності, розвитку цифрових навичок, що сприяє вирівнюванню можливостей для усіх учасників. Зазначено, що завдяки онлайн-інструментам викладач має можливість створювати персоналізовані завдання, які враховують індивідуальні потреби та інтереси студентів, що підвищує їхню мотивацію та сприяє кращому засвоєнню граматичного матеріалу. Підкреслено, що інноваційні та інтерактивні методи в контексті професійно-орієнтованої змісту сприяє ефективному формуванню дослідженого поняття.

Ключові слова: граматична компетентність, освітнє навчальне середовище, професійна підготовка, майбутній фахівець з цифрових технологій.

FORMATION OF GRAMMATICAL COMPETENCE OF FUTURE IT-SPECIALISTS IN DISTANCE LEARNING

Kondratieva Olena Mykhailivna,
Candidate of Pedagogical Science
Senior teacher at the Department of foreign languages and teaching methods
Berdiansk State Pedagogical University
kondratievaelena84@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0004-5338-3524>

The development of grammatical competence is an integral part of foreign language training and is fundamental in professional activities. Intercultural communication skills are of great importance for graduates in specialty 015.39. «Vocational education. Digital Technologies» are intercultural communication skills to avoid misunderstandings in the context of perception and exchange of information of social-cultural significance. The purpose of paper is to determine the features of the formation of grammatical competence in the process of educational training of future digital specialists. The article analyzes the use of discussion and simulation methods in the course of studying the discipline English (for Specific Purposes). Examples of the application of these methods in the context of communicative approach are given, where the focus is on the use of the language in professionally oriented situations, which promotes more effective involvement of students in the process of forming grammatical skills. The article considers the use of interactive platforms in



students' independent work and presents practical tasks that have been used to develop students' grammatical skills. The study also examines the role of modern technologies that provide students with additional resources for developing practical grammar skills and individual work. It is noted that an individual approach to each student and the creation of a comfortable online educational environment contribute to the effective formation of grammatical competence. The advantages of using of online educational environment are presented, in particular the possibility of individualization of learning, availability, development of digital skills, which helps to improve the opportunities for all participants. According to the author, through online tools, the teacher has the opportunity to create personalized tasks that consider the individual needs and interest of students, which increases their motivation and promotes better learning of grammatical material. It is emphasized that innovative and interactive methods in the context of professional oriented content facilitate the effective formation of the studied concept.

Key words: *grammatical competence, educational learning environment, professional training, future digital specialist.*

Вступ. Глобалізація освіти в Україні сприяє підвищенню її якості та відкриває нові перспективи і можливості для майбутніх випускників. Наразі університетами активно укладаються міжнародні угоди з іншими навчальними закладами, що поширює обмін культурними та академічними цінностями, активно впроваджуються міжнародні стандарти, які передбачають викладання дисциплін англійською мовою. Новими викликами для професійного розвитку та залучення до англомовного європейського простору студентів стало ухвалення законопроекту № 9432 щодо застосування англійської мови в Україні. Усі вищезазначені новації вимагають від сучасного випускника закладу вищої освіти володіти англійською мовою як засобом спілкування, пізнання, самореалізації для підвищення своєї конкурентоспроможності.

Загальновідомо, що невід'ємною складовою процесу розвитку англомовної особистості є формування граматичної компетентності, оскільки це є основою правильної побудови осмисленого зв'язного мовлення та запорукою успішної комунікації. Проблема формування граматичної компетентності студентів є актуальною на сучасному етапі розвитку науки. Дослідженню цієї проблематики приділи свою увагу відчизняні вчені О. Резунова, О. Даниленко, Н. Гостіщева, Н. Федчишин, Т. Веретюк, І. Будз, Я. Поченюк та зарубіжні Т. Fukushima, A. Aldaghri, K. Wang. У своїх наукових розвідках вони досліджували питання використання онлайн-сервісів, технології «blended learning», роль комунікативно-орієнтованого навчання під час вивчення граматики англійської мови та відеоматеріалів під час формування граматичних навичок студентів.

Метою нашого наукового дослідження є визначити особливості формування граматичної компетентності, як складової процесу навчання іноземної мови майбутніх фахівців з цифрових технологій в умовах дистанційного навчання. Тема заслуговує на увагу у наш час, у зв'язку з підвищенням запитів роботодавців на ІТ-фахівців та метою вищих закладів освіти України підготувати конкурентоспроможного випускника, який володіє англійською мовою

та вміє спілкуватись у професійному середовищі, що у свою чергу, вимагає від студента правильно використовувати граматичні конструкції у процесі професійної комунікації.

Результати та дискусії. Формування граматичної компетентності студентів є надзвичайно важливим аспектом освіти, особливо в умовах глобалізації та розвитку інформаційних технологій, оскільки це обумовлює точність і зрозумілість висловлювань, що є запорукою успішної комунікації як в усній, так і в письмовій формі. На сьогодні, фахівці спеціальності 015.39 «Професійна освіта. Цифрові технології» мають орієнтуватись в англомовному інформаційному просторі, критично оцінювати засвоєну інформацію, вміти виявляти та протистояти маніпуляціям, що у свою чергу, вимагає володіти граматичними навичками англійської мови на високому рівні. Окрім вищезазначеного, важливими для випускників даної спеціальності є навички міжкультурної комунікації задля забезпечення уникнення непорозумінь у контексті сприйняття та обміну інформацією соціокультурного значення. Отже, формування граматичної компетентності є складовою розвитку гармонійної, освіченої особистості.

Проаналізований теоретичний матеріал сучасних наукових розвідок дає нам можливість узагальнити усі методи та підходи, які використовуються для формування граматичної компетентності у процесі вивчення англійської мови студентами у вищих закладах освіти.

З понад усіх визначень поняття «граматична компетентність» ми виділяємо наступне: «здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань і розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та граматичної усвідомленості». На думку авторки детермінації цього поняття Тригуб І. (Тригуб, 2014) «для формування граматичної компетентності необхідна комплексна система рецептивних, рецептивно-репродуктивних, продуктивних та умовно-комунікативних вправ». Ми цілком погоджуємося з поданим визначенням, і, керуючись ним, нами



були запропоновані наступні завдання для студентів спеціальності 015.39 «Професійна освіта. Цифрові технології»: «Question words» на заповнення пропусків у поданих питальних реченнях писальними словами типу: which? What? Why? When? «__ websites do you visit?», «__ do you use this software?», «__ do we use this code?». Очевидним є те, що дійсно система таких прав, в яких зміст був поєднаний з професійно-тематичною лексикою, викликав більший інтерес у студентів, про що свідчить їхнє вірне виконання.

Відповідно до наукового дослідження Гладкої О. (Гладка, 2021), яка розглядає формування досліджуваного поняття у контексті комунікативного підходу, граматичний матеріал має бути підпорядкованим ситуації професійного характеру, що потребує розробки особливого комплексу граматичних вправ для кожного етапу навчання. На нашу думку, дане твердження заслуговує на увагу, оскільки під час опрацювання теми Superlatives і виконання студентами завдання типу «Work in small groups and talk about software (application or programming software)» нами було використано питання типу «Which is the most expensive?», «Which is the most easiest to use?», «Which is the most reliable». Подані завдання мали зв'язок із професійною сферою студентів, що сприяло їхній активізації у виконанні таких вправ. Під час роботи з темою Modal verbs у поясненнях щодо особливостей використання must, can, have to ми користувалися реченнями професійної тематики типу: «You must upgrade your application every year», «I can't access to my account», «I have to log in using my password», «I can use my new application», «You don't have to back up filed every day». Необхідно зазначити, що коли студенти виконують вправи з професійно-спрямованим контентом речень це сприяє їхнім hard and soft skills навичкам, що підвищує їхній рівень конкурентоспроможності. Для формування навичок студентів граматично узгоджувати речення в часі та вживати синтаксичні структури нами були запропоновані такі письмові завдання: «Write about shopping online (security, convenience, speed, choice, price). What are the advantages and disadvantages».

Є підстави вважати, що в контексті комунікативного підходу, для формування граматичної компетентності студентів важливим є застосування методу дискусій. Навчальні дискусії сприяють покращенню навичок спілкування, при цьому обумовлюючи вдале застосування видо-часових форм та граматичних конструкцій. На початковому етапі важливою є підготовка студентів до обговорення певної тематики. Цьому сприяють використання відеопідкастів, аудіоматеріалів, професійно-орієнтованих текстів. Роль викладача зводиться до модератора, який заохочує студен-

тів до обговорення професійно-орієнтованої тематики, створюючи при цьому комфортне освітнє середовище та допомагає у виборі правильних граматичних конструкцій. У кінці дискусії викладач звертає увагу, коригує, пояснює та разом з учасниками дискусії аналізує помилки, при цьому підкреслюючи сильні сторони кожного студента. Кінцевим етапом, наприклад у вигляді завдання для самостійної роботи може бути написання есе за результатом обговорених тем або рефлексія, де кожен має можливість обмінятися думками і покращити свої граматичні навички. У процесі навчання англійської мови майбутніх фахівців з цифрових технологій ми пропонуємо такі теми для обговорення: «IT Workplace Rules», «Browser Problems», «Speculating about causes of a fault», «What precautions would you take if...», «Discussing IT Costs».

На нашу думку, важливим потужним інструментом у формуванні граматичної компетентності студентів є застосування методу симуляції. Існують різні форми організації навчальної дискусії, а саме дебати, круглі столи, панельні обговорення. Дослідник цього методу Кудря М. (Кудря, 2021) визначає його як такий, що дає можливість студентам відпрацювати свої навички та знання у процесі імітації ситуацій професійного характеру. У процесі навчальних симуляцій у студентів формуються навички стратегічного планування, прийняття самостійних рішень, вміння працювати у команді. Для вибору ситуацій застосовуються теми професійного характеру (Website development, Routines, Programming Software, Features of a Website, Networking, Hardware Repair). Цей метод може застосовуватись на контрольному етапі для застосування певних граматичних конструкцій і його перевагою є забезпечення професійної соціалізації студентів, сприяють активізації навчальної діяльності, комунікативним навичкам, стратегічного мислення і планування. Виконуючи такі вправи студенти навчаються критично мислити, опановують уміння вирішувати проблемні ситуації у професійній сфері. Прикладом реалізації даного методу є наступні завдання: «Imagine that you are a network architect. What your advice would be about network solution for the small company?» «You are the manager of online marketing company. What problems you have with networks? Make a list». «What solutions can you suggest for the problems?». «You are the owner of computer service company. Discuss with the colleagues the software problems computer that users always have, talk about diagnostic tools, security problems and solutions».

Разом із тим, варто зазначити, що важливими у формуванні граматичної компетентності студентів є тренувальні вправи (Тригуб, 2014). На сьогодні, у зв'язку з безпековою ситуацією типовим є використання віртуального середо-



вища в освітньому процесі. Варто зазначити, що перевагою онлайн освіти в університетах у період війни є доступність до різних додатків для опрацювання граматичних навичок. Студенти мають змогу навчатися з будь-якої країни, міста. Це особливо важливо для тих, хто проживає у віддалених районах і хто не має можливості відвідувати університет. Так само, це є зручною формою навчання у період тимчасової вимкнення електрики або блекаутів. Окрім цього завжди є загальнодоступними до використання платформ Zoom, Google Meet, які дають можливість організувати взаємодію викладачів і студентів у будь-який час.

Згідно з цим, завдяки своїм інтерактивним можливостям, які сприяють залученню студентів до відпрацювання граматичних конструкцій ефективною для застосування для навчання в онлайн форматі ми вважаємо платформу LearningApps, яка містить у собі усі типи вправ, а саме Gap-Filling (для використання правильних граматичних конструкцій), Matching pairs (дає можливість сполучати слова або граматичні конструкції з відповідними до них граматичними структурами), Ordering (використовується для конструкції речень у правильному порядку), Classification (вправи для сортування слів або фраз з граматичними категоріями).

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що формування граматичної компетентності майбутніх фахівців з цифрових технологій є запорукою їхньої професійної конкурентоспроможності, залучення до європейського ринку та особистісного розвитку. Можна стверджувати, що ефективним є комунікативний підхід в організації англомовної освітньої діяльності. Ефективними у застосуванні є методи дискусій, симуляцій та інтерактивні. Наведено приклади завдань з професійної тематики для формування граматичної компетентності студентів. Результативним є використання інтерактивних платформ та практичних завдань у формуванні навичок використання граматичних конструкцій. Виявлено, що індивідуальний підхід сприяє глибшому розумінню та застосуванню граматичних структур. Важливим аспектом є організація та підтримка навчальної мотивації студентів (Aldaghri, 2024). Встановлено, що задля досягнення високих результатів у формуванні граматичної компетентності майбутніх фахівців з цифрових технологій необхідно забезпечувати студентів різноманітними навчальними ресурсами та платформами, що є можливим під час організації освітнього процесі в онлайн форматі та наведено його переваги.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Aldaghri A. Incorporating Model in Learning Grammar. Exploring EFL Students' Intrinsic Motivation and Attainment. *Journal of Language Teaching and Research*. 2024. 13 (3). Pp. 199–213.

2. Гладка О. Комунікативний підхід до формування граматичної компетентності майбутніх учителів іноземної мови. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2021. Вип. 193. С. 461–465.

3. Корнієва І. Формування англомовної граматичної компетентності в майбутніх вчителів з використанням навчальних стратегій. *Молодь і ринок*. 2024. № 2 (222). С. 121–125.

4. Кудря М. Сучасні методики викладання іноземних мов у вищій школі України. *All Ukrainian scientific-practical magazine Principal of School Liceum Gymnasium*. 2024. 1(86). С. 222–230.

5. Проблеми і перспективи розвитку онлайн-освіти: монографія / за заг. ред. Т. Васильєвої, С. Котенка. Суми. Сумський державний педагогічний університет, 2023. 125 с.

6. Тригуб І. Формування граматичної компетенції у студентів немовних спеціальностей у процесі вивчення англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. №10. С. 74–77.

7. Wang K. Grammar enhancement in EFL instruction: on the effects of self-evaluation, teacher support. *BMC Psychology*. 2024. 12 (1). Pp. 15-21

REFERENCES:

1. Aldaghri A. (2024). Incorporating Model in Learning Grammar. Exploring EFL Students' Intrinsic Motivation and Attainment. *Journal of Language Teaching and Research*, 13(3). Pp. 199–213. [in English].

2. Hladka O. (2021). Komunikatyvnyi pidhid do formuvannia hramatichnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv inozemnoi movy. [Communicative approach to developing grammatical competence of the future English language teachers]. *Naukovi zapysky. Seria: Filolohichni nauky*. Vyp. 193. Pp. 461–465. [in Ukrainian].

3. Kornieva I. (2024). Formuvannia anhliiskomovnoi hramatichnoi kompetentnosti v maibutnykh vchyteliv z vykorystanniam navchnykh stratehii. [Formation of English grammatical competence of fututure teachers using teaching strategies]. *Molod I rynok №2 (222)*. Pp. 121–125. [in Ukrainian].

4. Kudria M. Suchasni metodyki vykladannia inozemnykh mov u sychasnoi shkoli Ukrayny. [Modern techniques of teaching foreign languages in higher education in Ukraine]. *All Ukrainian scientific-practical magazine Principal of School Liceum Gymnasium*. № 1 (86). Pp. 222-230. [in Ukrainian].

5. Problemy i perspektyvy rozvytku onlain-osvity : monografia / za zah. red. T. Vasyliievoi, S. Kotenka. Sumy, 2023. 125 p.

6. Tryhub I. (2014). Formuvannia hramatichnoi kompetensii u studentiv nemovnykh spetsialnosstei u protsesi vyvchennia anhliiskoi movy. [Formation of grammatical competence of students of non-linguistic specialities in the process of learning English]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. № 10. Pp. 74–77. [in Ukrainian].

7. Wang K. Grammar enhancement in EFL instruction: on the effects of self-evaluation, teacher support. *BMC Psychology*. 2024. 12(1). Pp. 15-21[in English].

Стаття надійшла до редакції 26.07.2024
The article was received 26 July 2024.